

BGE een boeiende beroepsopleiding voor ervaringsdeskundigen

Bij het Regionaal Onderwijs Centrum Zadkine in Rotterdam is het voor (ex-)cliënten van de geestelijke gezondheidszorg (GGz) mogelijk een opleiding te volgen tot begeleider, officieel 'Begeleider GGz met Ervaringsdeskundigheid' (BGE) geheten.

Mensen kunnen hun eigen ervaring als cliënt inbrengen en ontwikkelen, om als gediplomeerd begeleider te werken in de GGz. Hoe ziet deze opleiding er uit, en wat betekent het voor (ex-)cliënten om deel te nemen aan deze opleiding? En wat is de meerwaarde van ervaringsdeskundigheid bij het werken in de GGz? In dit artikel, het eerste uit een drieluik over deze relatief nieuwe opleiding, praten we met Erica Westerveld, docente bij de BGE-opleiding van Zadkine.

Officiële erkenning voor ervaringsdeskundigen

"Het uitgangspunt van deze opleiding is ervaringsdeskundigheid," aldus Erica, "de meerwaarde van ervaringsdeskundigheid is erg belangrijk. Het feit dat je cliënt bent geweest betekent in het werk een gevoeligheid voor de positie van de cliënt." Toch, het diploma is het belangrijkste in deze opleiding: BGE is een volwaardige SPW4-opleiding. SPW staat voor Sociaal Pedagogisch Werk. "De officiële

erkenning hiervoor is drie jaar geleden verkregen."

"Daarvoor was er de GOAL-opleiding, die al langere tijd in Rotterdam gegeven werd", vertelt Erica, "De GOAL-opleiding is opgezet door onze collega Marianne Bassant, die zich heeft laten inspireren door ideeën uit Verenigde Staten." De opleiding is gebaseerd op zogeheten 'supported education': rehabilitatieprogramma's uit de VS die zich richten op regulier onderwijs. "De opleiding is ontstaan vanuit deze rehabilitatiegedachte. Het idee hiervoor kwam vanuit mensen die werkzaam zijn in de psychiatrie. De gedachte was: geef de mensen, in het kader van hun herstel, een opleiding en hiermee de kans op een volledige en reguliere baan waarmee ze volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. Geef hierbij ervaringsdeskundigheid aandacht, omdat dat meerwaarde heeft." De officiële erkenning van de opleiding was belangrijk. "Je moet het wel waar maken", zegt Erica. Het is niet alleen

erkenning van de BGE-opleiding als een reguliere opleiding, maar ook erkenning van ervaringsdeskundigheid. Ook in andere steden begint men nu met de BGE-opleiding. In Haarlem loopt de opleiding al. In Eindhoven, Apeldoorn en Utrecht is men bezig met het opzetten. Hiermee lijkt er meer landelijke erkenning te komen voor de opleiding.

Aan de slag in de GGZ

De BGE-opleiding is een (reguliere) opleiding op MBO-niveau, opgezet vanuit het 'begeleid leren' zoals gebruikt wordt in de VS. Het wordt een 'beroepsbegeleidende leerweg'(bbl) genoemd. Mensen worden opgeleid tot GGz-begeleider, met eigen ervaring. Met het diploma kun je werken in de hulpverlening, bijvoorbeeld bij beschermde woonvormen, dagactiviteitencentra en rehabilitatieafdelingen. Omdat het een reguliere opleiding is, is de officiële erkenning zo belangrijk. "Mensen moeten ook aan bepaalde voorwaarden voldoen, om deel te nemen aan deze opleiding", aldus Erica, "dit zijn voorwaarden van het Ministerie van Onderwijs. Mensen moeten minimaal een VMBO-opleiding hebben afgerond. Wie dat niet heeft gedaan, kan wel een test doen. Soms kan er dispensatie worden verleend. We vinden het belangrijk dat mensen een kans krijgen." De opleiding is specifiek bedoeld voor mensen die zelf te maken hebben (gehad) met de GGz. "Mensen kwamen in het begin vaak vanuit de rehabilitatiegroepen van de diverse instellingen. Het is een zogeheten SPW4-opleiding. Men-

sen die de opleiding hebben afgerond, zijn nu vaak ook weer werkzaam in de GGZ. Hierdoor worden cliënten in de instellingen weer enthousiast gemaakt om deze opleiding te doen. Mond-tot-mond reclame dus. Maar we zijn ook bezig om de website te verbeteren, zodat mensen zich ook via de website kunnen aanmelden."

De opzet van de opleiding

Eén keer per jaar gaat de opleiding van start. Toch kunnen mensen zich het hele jaar door aanmelden. In een intakegesprek staat de geschiedenis van de persoon centraal. "We kijken naar wat iemand wil en kan", zegt Erica, "Motivatie is erg belangrijk." Een stageplaats is bovendien verplicht. "Bij een deeltijdopleiding is de praktijk de belangrijkste leerplek. Daarom moet er een erkende stageplaats zijn. Er is een vaste lesdag, en mensen krijgen supervisie. Dit is eigenlijk niet gebruikelijk bij een mbo-opleiding. De achterliggende gedachte hierbij is de deelnemer extra te ondersteunen in zijn leer- en werkproces binnen de GGZ en in een andere rol dan voorheen. In de startfase ligt het accent op de eigen vaardigheden en talenten. Het is beroepsgericht: het gaat om wat je kunt. Hierbij wordt gebruik gemaakt de JET-training. JET staat voor 'Job Event Training'. Deze training helpt bij het inzicht krijgen in de eigen vaardigheden, en welke vaardigheden (competenties) er nodig zijn in het werkveld. Een ander belangrijk aspect is afspraken

maken, samenwerken, en het inzichtelijk maken van je ervaringsdeskundigheid. Zijn ervaringsdeskundigen beter af bij de BGE-opleiding dan bij andere SPW-opleidingen?" "Ja, mijn inziens wel", aldus Erica, "in de opleiding is er ruimte om de ervaringsdeskundigheid in te brengen. Bovendien is het duidelijk dat iedereen ervaring in de geestelijke gezondheidszorg heeft."

Struikelblokken

De opleiding duurt twee jaar, maar mag uitlopen. Alle opdrachten worden beoordeeld op kennis, inzicht, vaardigheden en attitude. Het moeilijkste deel zit in de staart van de opleiding. Er moet een methodisch plan worden opgesteld. Je moet dan echt laten zien wat je in huis hebt. De meeste uitval zit echter in het begin. Bij de intake wordt getracht een zo goed mogelijk inzicht te geven. "Soms hebben mensen nog geen stageplaats. Soms is de stap te groot, of hebben mensen te maken met een terugval. Het is in het begin ook spannend. Je moet in het ritme komen, afspraken nakomen. Soms is het nog te vroeg voor mensen. Dat wordt dan ook besproken. En soms willen mensen gewoon iets anders." In de praktijk blijkt de financiering nog wel eens een struikelblok te zijn. De meeste mensen die zich aanmelden, hebben geen betaald werk en een uitkering. Via de uitkeringsorganisatie of het reïntegratiebedrijf moet toestemming worden gevraagd om de opleiding te volgen. Deze organisaties zijn lang niet altijd toeschietelijk. "Ze reageren vaak

afwijzend", aldus Erica, "laat een timmerman timmeren, zo reageren ze vaak. Het is maar net wie je aantreft bij zo'n organisatie. Er heerst veel onbegrip."

Een opleiding met toekomst

Waardering is er wel vanuit de GGZ-instellingen. Zeventig procent van de deelnemers vindt tijdens of direct na de opleiding betaald werk, veelal binnen de hulpverlening. "Bij de instellingen komt steeds meer het besef dat ervaringsdeskundigheid een unieke ervaring is binnen het team, een aanvulling die meer en meer wordt gewaardeerd. De opleiding heeft toekomst, de praktijk staat ervoor open." De contacten in de regio met de GGZ-instellingen zijn dan ook goed. Een aantal medewerkers heeft hun 'roots' in de GGZ-wereld en er wordt flink genetwerkt.

Wat zou Erica Westerveld willen meegeven aan mensen die aan deze opleiding willen deelnemen? "Realiseer je dat het een hele kluit is. Tijdens de opleiding moet je flink aan de bak, je moet je tanden er in zetten. Het gaat om de inzet. Het gaat om beroepskennis: ben je in staat elke cliënt begrijpen? Dit betekent ook hard groeien en flink werken. Zorg van te voren voor een stageplaats, én voor de centen. Neem hier de tijd voor." En hoe verkrijgen mensen informatie als ze belangstelling hebben? "Dat kan via de folder, bellen naar Zadkine, of via internet. We zijn bezig een eigen website op te zetten." En inderdaad, wie BGE Zadkine 'googlet' ziet dat ervaringsdeskundigen aardig aan de weg timmeren...

In ons volgende nummer een gesprek met Sjahin Mol, die momenteel de BGE-opleiding volgt. Hoe ervaart zij de opleiding? En hoe kan ze straks haar ervaringsdeskundigheid gaan gebruiken als begeleider?

Interview: Raymond van Dijk
Uitwerking: Bas van Bellen